

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradšče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročna 2 din. na mesec. — Posamerna številka stane po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poštna plačana v gotovini.

Ljubljana, dne 9. februarja 1922.

S strahom gledamo v bodočnost. Res je, da od ljudi, ki so od preobrata sem pri nas na krmilu nismo ničesar pričakovali; toda da bodo tako strahovito zavozili, tega pri vsem pesimizmu vendar nismo pričakovali. Danes z vso resnico trdimo, da je nas strah pred bodočnostjo, danes trepečemo za naš narod, danes se resno bojimo, kaj bo z našo državo.

Po tri in četrtletnem obstoju naše države, smo prišli pod genialnim vodstvom »velikega državnika« Pašiča in pod vlado državotvornih demokratov in radikalov na rob propada. Hrvatsko vprašanje, ki bi moralo biti že zdavnaj povoljno rešeno, je danes bolj zapleteno kakor kdaj. In ravno temu smo delikatnemu in obenem opasnemu vprašanju se pridružuje drugo vprašanje, ki nas bo skupno s hrvatskim vprašanjem privedlo v položaj zvezan s strahotami, o katerih še danes niti ne sanjamo. Mogoče nam ta ali oni ne bodo verjeli, toda povemo mu samo, naj malo počaka, in skušil bo na lasni koži, kar danes še ne vidi in noče verjeti.

Naše narodno gospodarstvo je v polomu. Kot posledica tega poloma se nam približuje silen naval draginje. Kot ena najbogatejših držav, gremo s polomom našega gospodarstva hitrih korakov za ubožno Avstrijo. Lansko leto v tem času je netirala avstrijska deviza v Curihu 1 krono 60 vin. Letos notira v Curihu naša deviza 1 krono 60 vin. Pred tremi leti je stal kg pšenice 60 vinarjev, danes stane kg pšenice 17 K. Obenem pa pada tudi naša produk-

cija silno, silno. Naša polja niso mogla postati veliko slabša, kakor so bila pred tremi leti in vendar se je zmanjšala produkcija žita samo v Vojvodini in Sremu za 60.000 vagonov. Z ene strani je ubil našo produkcijo ekonomski sistem, na drugi strani nam ubija gospodarsko produktivnost en del našega tromeenskega naroda, ki misli, da ima pravico za obstanek na temelju bogastva zemlje in na temelju našega ujedinjenja.

Mi trdimo povsem resno, da bo nastopila pomladi na vsej črti — naravnost grozovita draginja kot posledica triletnega vladanja, ki je uničila našo agrarno produkcijo, ubila železnico in dovedla našo industrijo pred katastrofo, da bo morala ustaviti delo, ker manjka dovoz materiala in odvoz proizvodov. Vladajoči sistem je naložil davke in carine, ki podražujejo življenje in produkcijo v taki meri, da je draginja že danes pri nas taka, kakor v nobeni drugi državi. In vse izgleda tako, da proti temu ni nobene pomoči. Nasproti vsi znaki kažejo, da se pripravljajo nove obtežitve, da se delajo dolгови in prevzemajo obveze, za katere narod in parlament niti ne vesta, da anuitete ne plačujejo in da so celi deli proračuna fiktivni. Pred takim vpogledom v bodočnost, nam postaja temno pred očmi, postajamo fatalisti in vprašamo: Kako prokletstvo leži nad nami, da moramo propasti od nesposobnosti bolestitih ambicij in diletantizma naših demokratov in radikalov.

sandra veleposestnik Alfred Windischgrätz iz Slovenije. Nadalje čujem, da je bil sprejet imenovani tudi od gg. ministrov za rude in šume in za agrarno rejstvo in da je zahteval, da se ukine sekvestura nad imetjem njegovega brata Hugo Windischgrätz na Planini pri Rakoku oz. da se, ako bi se sekvestura ne mogla ukiniti, zamenja vsaj tamkajšnji sekvester g. Ristić. Meni se zdi skoro nemogoče, da bi vlada ne bila obveščena o postopanju g. Hugo Windischgrätz, kateri je za časa razgraničevanja med našo državo in Italijo vplival na italijanske oblasti s posebno vlogo, katere originalna slika je v naši posesti, da se v interesu nacionalne stvaritve čimveč njegovega zemljišča odmeri Italiji. Nadalje se mi zdi nemogoče, da bi vlada ne vedela, da ima g. Hugo Windischgrätz v svoji službi vse polno protidravniki elementov, ki stojijo stalno v stiku na eni strani z italijanskimi fašisti, na drugi strani pa s Habsburžani, in da je med njimi celo osebni kurir ekskralja Karola dr. Smola. Tudi bi bilo povsem nerazumljivo, da bi vlada ne vedela, da je bil Hugo Windischgrätz v spremstvu Karola, ko je došel prvič na Madžarsko in da se Karlov avto še vedno nahaja na Windischgrätzovem veleposestvu na Planini, katerega je hotel odpeljati gori imenovani kurir, ko se je Karol v drugič pojavil na Madžarskem, a je to preprečil sekvester g. Ristić tako, da je Karlov avto še vedno v naši posesti. Povdarjam, da brata Alfred in Hugo Windischgrätz delata skupno proti interesom naše države in da se iz sprejema prvega pri Nj. Veličanstvu Kralju in pri ministrih da sklepati, da išče Alfred Windischgrätz,

kateri se je manj eksponiral, kakor njegov brat Hugo, zaščite od strani naše države, da bi lažje v kalnem ribarju. Priponam, da je istega kopita njihov stric, ki živi kot Karlov eksponent na Češkoslovaškem, kjer je bil za časa Karlovega povratka tudi nekaj časa zaprt in da se je v češkoslovaški narodni skupščini staval predlog, da se morajo stroški za mobilizacijo proti Madžarski pokriti iz Windischgrätzovega imetja, katero se mora v ta namen konfiscirati. Moje mnenje je, da bi tudi mi drugače ne smeli postopati z Windischgrätzovi in da tisti ni postopal pravilno, ki je izposioval, da je bil član te protidravnice družine sprejet od samega Nj. Veličanstva kralja. Zato si dovoljujem prositi gospoda predsednika ministrskega sveta, da mi izvoli nujno odgovoriti: 1. Jeli vladi znano, kako se ponaša družina Windischgrätz proti današnji naši državi? Da ima zveze z ekskraljem Karlom in z italijanskimi oblastmi in fašisti in da je uplivala na razmejitve med našo državo in Italijo v našo škodo? 2. Kako je mogel biti Alfred Windischgrätz kljub temu sprejet na dvoru in v kakšen namen?

Prinašamo to interpelacijo tov. poslanca Brandnerja še s posebnim namenom, da naše ljudstvo uvidi, kakšnih zavratnih sredstev se poslužujejo naši strupeni sovražniki in zatiralci koroških bratov, — na drugi strani pa, da si dobro ogledajo naše državotvorneže, katerim je tudi najbolj umazano izdajstvo dobrodošlo, da zadoste osebnim koristim.

O Windischgrätzovih bomo pa še temeljito govorili in posvetili njihove-mu rovarjenju vso pažnjo.

Opomin in prošnja.

Vse one cenjene naročnike, ki za novo leto še niso obnovili naročnine prosimo, da to store še ta mesec. Istotako prosimo one, ki plačujejo naročnino mesečno, da poravnajo te male zneske za februar v najkrajšem času. — Tudi od nekaterih krajevnih

organizacij, katere same pobirajo naročnino od svojih članov, še nismo prejeli obračuna in ne denarja. Prosimo, upoštevajte našo prošnjo in napravite red, ker s tem nam olajšate delo in prihranite stroške.

UPRAVA.

Naša država ima denarja dovolj.

Naša država vedno tarna, da ni denarja. Vsled tega pravi, da jej ni mogoče povsati plač državnim nameščencem, železničarjem itd., ki se nahajajo v veliki bedi. Priprost zemljan bi si mislil, da se bo naša vlada radi tega najodločneje uprla zahtevi antante, da naša država sodeluje pri plačevanju apanaže za ekskralja Karola, habsburškega trinoga. Za to bi imela temveč razloga, ker Habsburžani niso reveži. Te dni smo čitali v časopisih, da je Karlova žena Cita odnesla iz Švice 25 milijonov zlatih švicarskih frankov. Toda, dočim se je češkoslovaška vlada uprla zahtevi antante, izgleda, da je naša država voljna plačevati visok donesek k Karlovi apanaži. To izhaja iz interpelacije, ki jo je stavil poslanec Brandner na ministra zunanjih zadev in ki se glasi:

»Po poročilu mnogih časopisov je ambasadorska konferenca v Parizu ustanovila visoko apanažo (govorilo se je o 6 milijonih frankov) za ekskralja Karola, h kateri naj bi prispevala tudi naša država. Da ta vest ni brez podlage, to potrjuje seja ministrskega sveta z dne 26. t. m., na kateri se je po poročilih časopisov, ki niso bila demenfirana, naša vlada izjavila pripravljeno, da prispeva na njo pripadajočo svoto za vzdrževanje gospoda Karola. Naše

ljudstvo, vsled Karlovih avantur že večkrat vznemirjeno, katero bo moralo po Karlovi krivdi nositi težka finanjska bremena mobilizacije, z veliko zlovoljo in nezaupanjem sledi vsem takim in podobnim vestem, osobito dandanes, ko se nahajamo v finančni krizi in je opravičeno zahtevati, da se mu dajo takojšnja in točna pojasnila. Karol je s svojim postopanjem izgubil pravo do vsake podpore od strani naše države. Poleg tega ima on sam toliko imetja, da se lahko preživlja, dvora mu pa sedaj, naravno, ni treba vzdržavati. Dovoljujem si radi tega prositi, gospoda ministra, da mi v smislu poslovnika izvoli odgovoriti ustmeno v narodni skupščini:

1) Je li res, da je naša vlada pristala na to, da prispeva k apanaži za ekskralja Karla svoto, ki jo določi ambasadorska konferenca?

2) Je li to storila pogojno ali brez-pogojno?

3) Zakaj te zahteve ni odbila ali vsaj protestirala proti njej?

K tej interpelaciji bi samo omenili, da vlada radi pomanjkanja denarja odpušča uradnike, da za invalide, dobrovoljce in zlasti žrtve habsburgovskega tiranstva — politične preganjance nima denarja. Za Karla ga ima! — Kaj poročete k temu davkoplačevalci?!

Nemci iščejo zaščite.

V naši državi snujejo Nemci samostojno nemško stranko. Ta stranka javno izjavlja, da bo podpirala samo one stranke, ki bodo šle njenim zahtevam na roko. Kdo bo to? Ali radikali, ali demokrati? Bodočnost bo to pokazala! Zdi se pa, da je bil veleposestnik (knez) Windischgrätz v tej misiji v

Beogradu. Nemci iščejo zaščite, da bi lažje pritiskali na naše ljudi in da bi se izognili agrarni reformi. Prinašamo tozadevno vprašanje, ki ga je stavil poslanec Brandner na predsednika ministrskega sveta, da mi v smislu poslovnika izvoli odgovoriti ustmeno v narodni skupščini: 1. Jeli res, da je naša vlada pristala na to, da prispeva k apanaži za ekskralja Karla svoto, ki jo določi ambasadorska konferenca? 2) Je li to storila pogojno ali brez-pogojno? 3) Zakaj te zahteve ni odbila ali vsaj protestirala proti njej? K tej interpelaciji bi samo omenili, da vlada radi pomanjkanja denarja odpušča uradnike, da za invalide, dobrovoljce in zlasti žrtve habsburgovskega tiranstva — politične preganjance nima denarja. Za Karla ga ima! — Kaj poročete k temu davkoplačevalci?!

Veliki reveži — javni nameščenci.

S 1. januarjem povišane draginjske doklade še do danes niso izplačane. Tudi do danes še ni popravljena krivica, ki je bila storjena nižjim državnim uslužbencem s tem, da jim je bilo določenih samo 14 Din. dnevnic. Med tem je draginja že tako poskočila, da povišanje tudi danes ne bo nič več zaleglo. Kaj šele, če bo treba, čakati na budžet, ki se še vedno zavlačuje. Zato se morajo poslanci še v tem mesecu, ko se bodo podaljšale dvanajstine z vso silo zavzeti za to, da se izplačilo takoj izvrši in da se obenem popravi krivica, storjena nižjim uslužbencem s tem, da se jim povišajo dnevnic od 14 na vsaj 18 Din. dnevno. Tozadevno je poslanec tov. Brandner vložil interpelacijo na ministrskega predsednika Pašiča. V odgovoru, ki ga je tov. Brandner te dni prejel, pravi ministrski predsednik, da je zadevo odstopil finančnemu ministru. Poslednji minister pa obvešča tov. Brandnerja, da mu je treba še nekaj podatkov, na kar šele mu bo odgovoril, če je mogoče ugoditi Brandnerjevi zahtevi, ki obstoji v glavnem v dveh točkah: 1. da se s 1. januarjem 1922 povišane draginjske doklade takoj izpla-

čajo; 2. da se nižjim uslužbencem povišajo dnevnic od 14 na vsaj 18 Din. Poslanec tov. Brandner je o bedi javnih nameščencev govoril tudi v narodni skupščini o priliki debate o vladni deklaraciji. In kadar bo šlo za podaljšanje dvanajstin bodeta naša poslana — do takrat bo tudi že tov. Deržič okrevl — z vso odločnostjo nastopila za to, da se ugodni zahtevi javnih nameščencev.

Nam se samo to čudno zdi, da se poslancu Reiserju, ki je referent za uradnisko vprašanje, ni posrečilo niti svojih lastnih kolegov demokratov pridobiti za upravičene zahteve javnih nameščencev. Zakon sestaviti s pomočjo drugih, ni taka umetnost, glavno je dober zakon »skoz spraviti«, kar se pa Reiserju ni posrečilo.

Kaj bi storila naša poslana na mestu Reiserja? Ona bi kratkotalo, ako bi ne našla razumevanja za težnje javnih nameščencev, izstopila iz kluba. Že grožnja sama bi morda pomagala. Reiser tega ni storil, zato je soodgovoren za vse to, kar dela slabega njegov klub. To resnico smo morali enkrat za vselej pribiti.

Razgled po svetu.

Avstrijci hujskajo proti razsodbi razmejitvene komisije.

Poročajo nam: V okolici Pliberka v Avstriji je bila zadnji čas razširjena novica, da je razmejitvena komisija prisodila v smeri proti Pliberku naši državi tunelsko šolo z okolštem, ki leži v občini Libuče. Ta novica je silno prestrašila pliberške »purgarje« in okrožni zdravnik dr. Herbst ter okrajni sodnik dr. Ravnik sta začela močno agitacijo, da Avstrija te razsodbe ne sme pripoznati, češ potem pridejo »čuši« celo do Pliberka. Priredila sta v zadnjih dneh shode pri Hrustu, pri Obertaucu, kjer so sami socialisti, in pri Sonnirthu, kjer so se udeleženci shoda med seboj »stegli«. Omenjena agitatorji sta nagovarjala ljudstvo, naj se udeleži protestnega shoda v Celovcu dne 3. t. m. — Kes se je tega dne odpeljalo v Celovec iz Pliberka in okolice približno 200 ljudi, ki so se pa že

s popoldanskim vlakom vrnili. Ker so se sami bali domov, jih je spremljalo približno 30 do 40 mož avstrijskega Heimwehra, ki so se sedaj udomačili v Pliberku. Hitro vrnitev je povzročila tajnstvena vest, ki se je med udeleženci protestnega shoda razširila, da so Jugoslovenci že začeli zasedati novo obmejno ozemlje. Zanimivo je na tem dogodku, da vodijo hujskarijo zoper razsodbo razmejitvene komisije avstrijski uradniki! Naši demokrati in radikali pa nosijo v zahvalo za zatiranje zasuzjenih koroških bratov švabsko golazen rokah — iz golo umazanih strankarskih ozirov. — Fej izdajice!

Herman Wendel o jugoslovensko-bolgarskih odnosih.

26. januarja se je vršil v Frankfurtu ob Meni drugi sestanek nemško-jugoslovenskega združenja, na katerem

je predaval bolgarski akademik Popov o gospodarskih razmerah v Bolgarski. Na sestanku sta bila poleg jugoslovenskih in bolgarskih dijakov tudi profesor Zizek in Herman Wendel ter nekaj frankfurtskih meščanov. Po končanem predavanju je razložil Herman Wendel vzrok predavanja o Bolgarski. Izjavil je, da so po njegovem prepričanju Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari samo štiri plemena enega naroda in da se govori od Soče

do Carigrada samo en jezik v različnih narečjih naroda, ki šteje 16 milijonov. Bolgari in Jugoslovenci so danes v takem položaju, kakor so bili Nemci po bratomorni vojni l. 1866. Za Bolgare in za celokupno jugoslovenstvo bo velika sreča, ako najdejo Bolgari pot, po kateri se bodo približali Jugoslaviji. — Tega naziranja je vsak iskren Jugoslovčan. V tem smislu moramo tudi mi pospešiti vse prilike za čimprejšnje združenje.

Tedenski pregled.

Parceliranje se prične.

Dne 5. t. m. popoldne je imel zakonodajni odbor sejo z dnevnim redom: Volitev pododborja za upravno razdelitev države, za samoupravne oblasti in srezko samoupravo. V debato je poseglo več govornikov, ki so predlagali naj se izvoli ožji pododbor, ki naj pripravi vse gradivo za podrobno debato. Poslanca Lazič in Gjonović sta predlagala, naj plenum takoj sam razpravlja o predlogu in naj izdela načrt v splošnem in v podrobnostih. Posl. dr. Hohnjec je v imenu Jugoslovenskega kluba izjavil, da odklanja vladni predlog, ker njegova stranka ne stoji na stališču, ki ga zastopa vlada glede upravne razdelitve in ker zahteva, da morajo ostati pokrajine. Minister Trifković je pojasnjeval nekatere točke in ugotovil, da ustava predvideva rok do 28. marca, do katerega bo skupščina morala sprejeti ta zakon. Zaradi tega priporoča, da se čimprej konča la zadeva in je predlagal, da se izvoli ožji odbor. Zakonodajni odbor je nato z večino glasov sprejel predlog vlade, da se izvoli ožji odbor. V ta ožji odbor je bilo izvoljenih enajst poslancev in so v njem zastopane vse stranke.

Novoizvoljeni pododbor za upravno razdelitev države je imel 6. t. m. dopoldne svojo prvo sejo, na kateri je razpravljalo o zakonskem predlogu glede upravne razdelitve države in oblasti. Poslanec Kristan je izjavil, da je po njegovem mnenju nujno, da se zadeva čimprej reši. Elaborat pododborja naj dobi v razpravo finančni odbor, da ga poim čimprej pretresa skupščina, ker bi drugače vlada ta zakon udeležila z naredbo. Izvoljeni so bili nato trije poročevalci, in sicer Ljuba Jovanović za upravno razdelitev, Kosta Tinotijević za samoupravo in Milan Simonović za občinsko upravo. Poslanec Ljuba Jovanović je izjavil, da bo mogel poročati o zakonskem načrtu glede upravne razdelitve države že na jutrišnji seji. Sklenilo se je, da se najprej razpravlja o samoupravi in o občinski upravi, nato pa sele o upravni razdelitvi države. — Če jih ne bo srbelo!

Protest proti Avstriji.

Kakor poroča beograjska »Tribuna« je posl. tov. Brandner opravičil svete glasovanje proti trg. dogovoru z Avstrijo in za trg. dogovor z Nemčijo s tem, da je v nar. skupščini pred glasovanjem podal sledečo izjavo: Kot koroški Slovenec in kot poslanec narodno-socialistične stranke, ki stoji odločno na državnem stališču in se obenem živo interesira za naše brate, kateri se nahajajo pod tujim jarmom, sem glasoval zoper trgovinski dogovor z Avstrijo, uvažujoč, da ni mogoče z Avstrijo sklepati dogovorov, dokler ona ne izpolni obveznosti, katere je prevzela v sanžermenskem mirovnem ugovoru do naših narodnostnih manjšin na Koroškem, kjer nimajo Slovenci nobenih pravic v šoli in uradu, nimajo niti zadržane osebne svobode in varnosti. Glasoval pa bom za trgovinski dogovor z Nemčijo, ker v tem oziru odবাদejo navedeni pomisleki in ker naša stranka hoče, da se država konsolidira in da zavladajo normalne trgovinske razmere z drugimi državami. Pri tem pa ne tajim, da me kot Korošca, ki imamo v Guštanju močno železno industrijo in kot zastopnika iz Slovenije, ker se močno razvija industrija, navdaja bojazen, da bi utegnil trg. dogovor z Nemčijo škoditi naši mladi železni industriji, kar mora skušati preprečiti z vsemi silami, predvsem s tem, da skrbi za strokovno izobrazbo našega delavstva in da dovoli izjemne ugodnosti dotičnim domačim podjetjem, dokler ne bodo zmožna z lastnimi silami uspešno konkurirati s tujo industrijo.

Zalostne posledice državotvorne trne. »Riječ« prinaša vest iz Beograda, da je 63 poslancev hrvatskega bloka

s svoje seje 14. januarja poslal spomnico velesilam, ki se sestanejo v Genovi na gospodarski konferenci.

Tudi demokrati za revizijo ustave.

Demokrati so pričeli uvidevati, da je potrebna revizija ustave, zlasti z ozirom na določila o državnem gospodarstvu. Od demokratske strani propagira zlasti posl. dr. Sečerov v vseh ministrstvih tozadevne izpremembe v ustavi.

Nesposobnost našega finančnega ministra.

V vseh poslanskih krogih vlada nerazpoloženje radi postopanja vladne večine, ki namerava predložiti parlamentu dvanajstine za meseca marec in april, namesto da bi predložili celoten proračun v razpravo. Sami demok. in radikali govore javno o popolni nesposobnosti finančnega ministra dr. Kumanudija, ki ne more urediti naših državnih financ.

Slovenski samostojnež kot minister.

3. t. m. je rekel minister Pucelj v skupščini, da smatra kot minister poljedeljstva in eskponent Slovenske samostojne stranke za svojo dolžnost, delati na to, da bodo cene poljedelskih proizvodov kolikor mogoče visoke. Drugod smatrajo ministri za svojo nalogo, da uredijo gospodarske položaje v državi, pri nas pa je naloga ministrov, da delajo na to, da en stan odere drugega in da naposlednje pride splošni polom. Seveda drugod nimajo mesarjev za ministre.

Mesar kot minister.

Kakor znano je minister Pucelj mesar. Kot takemu bi človek vsaj prisodil, da ima o živini vsaj nekaj pojma. Toda minister Pucelj mora biti tudi siab mesar, drugače bi ne govoril takih neumnosti, kakor jih je govoril na seji skupščine dne 3. t. m. Rekel je, da je bilo v severni Srbiji sredi leta 1918 595.860 glav goveje živine, a začetkom leta 1920 pa je 1.505.140 glav goveje živine. Tako hitra ploditev je baje mogoča samo pri kuncih, nikdar pa ne pri goveji živini. In tako neumnost je stresal ta mesar kot minister. Sedaj bode vedel vsaj vsak kmet, da ta človek ne razume ničesar. V Jugoslaviji pa je postal minister. No radi tega pa smo prišli tudi tako daleč, da stojimo pred gospodarsko in državno katastrofo.

V zaščito koroških Slovencev.

Je vložil poslanec Brandner interpelacijo na ministra zunanjih zadev, kjer povdarja, da Avstrija ni izpolnila niti ene točke St. Germainске mirovne pogodbe glede zaščite narodnih manjšin na Koroškem in zahteva, da se Avstrijo v to prisili. Interpelacijo so se podpisali poslanci iz vseh parlamentarnih klubov in strank in pomeni gotovo velik moralni uspeh, ker se je pokazalo, da se je poslancu tov. Brandnerju posrečilo pridobiti za to celi parlament.

Kralj se informira o razmerah v Sloveniji in na Koroškem.

Te dni je priredil Njegovo Veličanstvo Kralj Aleksander večerjo, na katero je povabil poslance različnih parlamentarnih skupin. Iz Slovenije so bili povabljeni poslanci Janko Rajar (SKS), poslanec Jože Gostinčar (SLS) in poslanec Anton Brandner (NSS). S poslancem tov. Brandnerjem se je kralj obširno razgovarjal o razmerah v Sloveniji, osobito pa se je zanimal za razmere v neosvobojeni Koroški.

Italijani izpraznijo tretji pas v Dalmaciji.

V Beograd je prispel dalmatinski pokrajinski namestnik dr. Metličić. ki je bil sprejet v avdienci od zunanjega in notranjega ministra. Dr. Metličića bo sprejel min. predsednik Pašić, ki mu bo dal navodila glede odredb povodom izpraznitve tretjega pasu Dalmacije po Italijanih. Vendar enkrat!

Skupni nastop Radića in zemljoradnikov.

»Tribuna« poroča, da se je med zemljoradniki in Radićevo stranko dosegel sporazum, po katerem bode obe stranki pri prihodnjih volitvah postavili skupno kandidatno listo. No, potem pa adijo demokrati in samostojneži!

Demokratska zavratnost — postavljena na laž.

Dne 28. januarja je sklicala NSS v ljubljanskem Mestnem domu izborni obiskani shod. Govoril je hrvatski politik dr. Politeo o hrvatskem vprašanju. V svojem izbornem govoru, ki je napravil na vse navzoče globok vtis, je govoril ostre besede proti brezglavemu in državi škodljivemu centralizmu. O hrvatsko-srbskem sporu je izrekel, da bo edina rešitev le sporazum, ki se mora skleniti na podlagi novih volitev. Pri tem je dal državotvornemu nasilnežu hude lekcije, ki so jih nekateri navzoči demokratski sicer prav dobro razumeli toda v svojem časopisu takoj po stari navadi potvorili. Tako se je drznilo verižniško glasilo »Jutro« v poročilu o sobotnem shodu lagati, da je dr. Politeo dajal lekcije slovenskim opozicijonalcem. Ko je to poročilo bral g. dr. Politeo, je enostavno dejal, da je to zlobno zavijanje. Ponedelčna »Slobodna Tribuna« omenja o tem sledeče: »Čak su i protivničke novine, n. pr. demokratsko »Jutro« priznale objektivnost i jasnost govornika, zatajivši dakako u svome referatu sve ono, što je govornik iznio protiv demokrata.« Da bo naša javnost informirana, komu da je dr. Politeo dajal lekcije, naj čita krasni govor dr. Politea, ki ga je v celoti priobčila »Jugoslavija«.

Demokrati vedoma lažejo.

Interpelacija poslanca Deržića. Nekateri časopisi so prinesli netočna poročila o petkovi seji narodne skupščine glede interpelacije poslanca Deržića o slabem železniškem prometu. Netočnost obstoji v tem, da so zamolčali vzroke njegove odsotnosti. Poslanec Deržić je dobil namreč od strani predsedništva narodne skupščine 4-tedenski dopust radi boleznii, ki ga je odobril tudi plenum narodne skupščine (istotako kakor dopust poslanca dr. Žerjava), ki se nahaja sedaj v zdravilišču »Kupari« v Dubrovniku. V sled tega je bila njegova interpelacija odložena na prihodnjič; ako bi neopravičeno izostal od seje, kakor so namigavali nekateri listi, bi interpelacija zapadla.

Šušteršiča kličejo nazaj!

Habsburškega plačanca izdajico Šušteršiča, ki je po prevratu sramotno pobegnil in ki rovari sedaj v inozemstvu proti naši državi, kličeja glasom časopišnih vesti nazaj Pašić in Žerjav. — Pašić baje radi tega, da bi s pomočjo Šušteršičevega rovarjenja v Sloveniji podprl Radićevo akcijo in odcepil hrvatsko-slovenske pokrajine od države — (stara Pašičeva želja!), — Žerjav pa, da bi zanesel med klerikalce razpor in na ostuden način zlimal svojo gnjilo verižniško strančico. Vojnodobičarsko-čifutska mentaliteta se prav nič ne sramuje najgrši izdajalski posel poveriti judeževim rokam! — Trojici Šušteršiču, Žerjavu in Pašiću pa bode povedano: Še vedno se bodo našli med zavednimi Slovenci, ki so žrtvovali za jugoslovanstvo zdravje in eksistenco po ječah in bojiščih, možje, ki ne bodo delali prav nobene razlike med Pašič-Zerjavovim eksponentom Šušteršičem in — steklim psom.

Državnim nameščencem iz zasedenega ozemlja!

Vsi državni uslužbenci, ki so službovali v zasedenem ozemlju, a so sedaj nastavljeni v Jugoslaviji, naj se zglase zaradi tam pustivšega pohištva čimprej, najpozneje pa do konca t. m. pri Antonu Podbrščeku v Trstu, ulica Torre blanca 39, I. Obenem naj prinese ali pošljejo kako od italijanske oblasti izdano potrdilo, da so res bili tam državni uslužbenci.

Kaj bo z odškodnino za uničeno premoženje.

Goriški begunec nam piše: »Po vseh državah se že izplačujejo odškodnine za uničene nepremičnine, le pri nas še ni o tem ne duha ne sluha. Opetovano smo bili opozorjeni, naj pošljemo uradna potrdila italijanskim oblastim na socialno skrb v Ljubljano, kar smo tudi storili z velikimi stroški za potne listine itd., a stvar zopet počiva. Že peto zimo zmrzujemo po svetu, nima-

mo ne pohištva, ne obleke, a tudi dovolj sredstev za preživljanje ne. Moredajni činitelji naj nam vsaj izposlušajo predplačilo na težko pričakovano odškodnino, kakor je to v drugih državah. — Čakajte malo, zavržena begunska para; najprvo pride na vrsto pijani Karol!

Saj smo že vnaprej vedeli!

Tobak se zopet podraži. Zastopnik uprave državnih monopolov je izjavil v finančnem odseku, da se bodo zopet povišale cene tobačnim izdelkom. Posledica bo, da se bodo skušali kadilci založiti, trafikam pa bo do nastopa novih cen sploh zmanjkalo blaga.

Zamenjava petdinarskih novčanic.

Po odredbi generalnega inšpektorata finančnega ministrstva morajo vse državne blagajnice in vsi poštni uradi prejemati novčanic državne izdaje po pet dinarjev ali dvajset kron do vstevši 5. maja 1922. Sprejete novčanic se ne bodo dajale več v promet. — Kdo verjame?

Pod okriljem državotvornih pijavk.

Cene so poskočile v zadnjih treh tednih za 50 do 100 in več procentov vsemu blagu, zlasti pa živilom. Naj bolj so pri tem prizadeti javni nameščenci. V svet so raztrabili iz Beograda zvišanje draginskih doklad, cene so še kvisku in nastavljenici čakajo in čakajo, kedaj pride obljubljeni povisek ter životarijo od danes do jutri, ker morajo izhajati s tistimi dohodki, kakor so izhajali pred letom, ko so bile cene več nego za polovico nižje od današnjih. Koliko časa še pojde tako naprej, ne ve nihče. Na noben način pa javnim nastavljenicem in delavstvu ni mogoče vzdržati dolgo več tega boja. Kaj pride potem, si lahko misli vsak sam.

Tukaj pleši! — Dr. Kukovec!

Nabavljalna zadruga javnih nameščencev v Mariboru kaže te dni jasno sliko bede javnih nameščencev. Od ranega jutra pozno v noč se gnetejo in nastavljajo, kakor med vojno, da pridejo na vrsto. To traja pa samo prvo tretjino meseca, ko dobijo prvega plačo. Potem je pa dovolj prostora, ko ni več penaz. — In to bedno maso hoče spraviti Kukovec v svojo gnjilo državotvorno malho! No ja, volitve!

Zadeva Waldhauser

ki je vzbujala pred par meseci toliko pozornosti, je sedaj končana. Konec je tak, kakoršnega je bilo v danih razmerah pričakovati. Zakaj, kjer nastopi eden proti dvajsetim, ali pa proti štirim, potem si že lahko izračuna sam, kakšen bode izid. Komisija, ki je preiskovala to zadevo, je končala in poročala občinskemu svetu. Župana ne zadene nobena krivda na odpustu, ker to spada v področje ravnatelja plinarne. Obenem se je pa dognalo, kakor je razvidno iz zapisnika, da je med delavstvom vladal teror. Zakaj, da pride pri sedanjih političnih razmerah med sodelavci do prerekanja, to je umljivo in tudi oprostitljivo. Proti temu ne more noben upravitelj storiti kaj uspešnega. Da pa pride med sodelavci do pretepop in celo telesnih poškodb, kakor je bilo pri Waldhauserju, kar je sodniško ugotovljeno, nad tem pa ni krivo delavstvo samo, ampak predvsem uprava, ki nima fiste moči in ugleda, da bi kaj takega preprečila. Ako sodelavci sami mečejo svojega tovariša skozi vrata, kar je tudi pri Waldhauserju slučaj, to je dovolj značilno za red in upravo, ki je v dotičnem podjetju. — Waldhauserju se je izplačala naknadno mezda do 26. novembra. Sedaj ima boljše in udobnejšo službo ter mu tudi ni potreba več trpeti šikan radi svoje narodnosti oziroma radi političnega naziranja.

Res čudna prijaznost.

Zelo kulanten občinski svet je mariborski. Zadnjič je priznal pokojnino odpuščenima uradnikoma dr. Valentinu Raku in dr. Emilu Uhrku v smislu prepisa za državne uradnike. Oba živita seveda v avstrijski republiki in je eden celo nastavljen kot stalen magistratni uradnik v Gradcu. Gotovo je, da nobena mestna občina tam preko ne bi bila v podobnem slučaju tako kulantna napram našim ljudem. Kakor slišimo, leži še vse polno podobnih prošelj prejšnjih mestnih magistratnih uradnikov in uradnic, ki čakajo rešitve. Torej bode imel občinski svet še večkrat

priliko, da se izkaže naklonjenega napram prejšnjim magistratnim nastavnim.

Nekaj za naše štrebarje!

Redi odpravljeni? Prva sekcija finančnega odbora je sklenila, naj se odpravijo vsi redi. Veljavna naj ostanejo samo odlikovanja, ki so bila podeljena za časa vojske.

Odkod pa toliko denarja?

Tri milijone kron odpravnine. Ker se je fuzijonirala »Jugoslovanska Unionbanka« z zagrebško »Slavensko banko« ter je postal ravnatelj skupne banke g. A. Praprotnik, je dobil bivši ravnatelj »Slavenske banke« tri milijone kron odpravnine, da je odstopil. Tako se igrajo verižniki z milijoni, ukradenimi iz ljudskih žepov! Praprotnik je poseben ljubljenec Žerjava.

Kaj si še ne zmislijo!

Zadnje dni je zapadlo nenavadno mnogo snega. Pri najboljši volji ga ni bilo mogoče takoj pospraviti, ker ga je vedno več zapadlo, nego se ga je dalo odpeljati. To ve prav dobro vsakdo; ve to tudi dopisnik verižniškega glasila »Jutro«. Vsakdo je videl, da so bile polne ulice delavcev pri odpravljanju snega in da se s človeškimi močmi ni dalo več narediti. Tudi to je znano glasilo defraudantov! — Pa ti priče hribovska duša v smrdljivi cunji dan za dnem in obrekuje »mestne socialiste«, kot da bi bili oni zakrivali, da je zapadel sneg in da so prevzeli tako zanikerno dedščino, ki ni izkazovala prav nikakih priprav za odpravljanje snega. Morda misli dopisnik, da bo čakal župan z lopato na cesti že vnaprej na sneg, ali da se pritepe kak degeneriran državotvorščak in mu postega pot pred nogami? Ali naj bi mu prinesel še toaletno posodico? — Sicer pa, — če je jutrovski postopač tak prijatelj

hitrega reda, — naj vzame lopato v roke in hajd sneg kidat; za to ga je vendar mati rodila!

Mesarska nesramnost.

Zenica-gospodinja nam pripoveduje: »Ko sem včeraj pri nekem ljubljanskem mesarju (ime na razpolago) kupovala meso in pri tem potožila nad draginjo, se je dotični mesar zadril nad menoj: »Kaj bo to! Le zapomnite si, da preden mine 14 dni, bo stalo meso 100 kron kilogram!« — No res lepa tolažba. Pa bo brzkone to tudi res. — Z mesarji, prekupčevalci in tihotapci bomo v kratkem spregovorili prijazno besedo.

Hudobno zavijanje demokratov.

Znano je, da je tov. poslanec Deržič vsled bolezni dobil 4 tedenski dopust. Demokratiški listi pa so trdili, da je morala njegova interpelacija odpasti radi tega, ker on ne vrši svoje poslanske dolžnosti. To je nesramna laž! — Tov. Deržič ima od predsedništva narodne skupščine dovoljenje za 4 tedenski dopust in se sedaj nahaja v Dubrovniku. Edino iz tega razloga je bila njegova važna interpelacija preložena na prihodnjico. Ako bi tov. Deržič iz ostal od seje neupravičeno, bi po običaju, ki je v parlamentu v navadi, interpelacija sploh zapadla. Dejstvo pa, da pride njegova interpelacija prihodnjico na dnevni red, dokazuje, da je imel tov. Deržič dovoljenje za dopust. Našim poslancem se nedelavnosti absolutno ne more očitati. To netaktičnost je storil samo posl. Reisner na shodu v Mestnem domu in sam sebe pohvalil, kar je seveda stvar okusa. Naša poslanca se ne bavita samo z enim vprašanjem, kakor Reisner, ampak se morata, ker sta samo dva, pečati z vsemi vprašanji. Kdor pa niti bolnih ne pusti pri miru, kakor demokrati, ta si dela slabo izpričevalo.

moramo posvetiti par besed našemu dičnemu mesarju Kukcu, ki si domišlja, da sme kot vojni dobičkar početi kar mu je drago. On je samostojnež in kot tak se obregne ob vsakega, ki ne trobi v njegov rog. Ljudi nadleguje ob vsaki priliki in povprašuje zakaj so volili te ali one zastoj. Naši ljudje so siti teh nadlegovanj in ne vedo, kako bi se tega gospoda vojnega dobičkarja odkrižali. Je pač težko, če se gotovi ljudje napihujejo kot žabe in si domišljajo, da je denar vse. Če nas bo g. Kukec še kaj nadlegoval, mu bomo drugače zagodili. (Mi Vam svetujemo, da vprašate g. Kukca, koliko je on prejel za oddani glas in če je samostojna kaj dobro plačala podrepanike, v ostalem pa vam svetujemo, da se izognete nadlegovanju s tem, da kupujete meso drugje. (Op. ur.)

Iz Maribora.

Gospod Fischer, višji ravnatelj moške kaznilnice v Mariboru, ki so še pred nekaj leti kot avstrijski oficir kričali na naše Slovence »Sau Bakage und Schweinehunde« so se baje nad našimi argumenti v Novi Pravdi in Jugoslaviji zelo raztogotili; priznavamo! Saj vemo, da maček kriči, če mu kdo na repu stoji.

Toda temu še ne bo tako kmalu konec, za danes bi si drznili visokemu g. Fischerju poklicati v spomin, kako so pri neki priliki (kot poveljnik bataljona) nesramno ošteli svojega nižjega tovariša stotnika — ki je danes okr. sodnik v Sloveniji, češ, s tem se bom izkazal kot pristni Nemeč, ki ne pozna nobenega Slovenca, makari, če je tudi častnik. In še danes hočete razliviati po zavednih in globoko čutečih Jugoslovanih svojo nemčursko jezo? A vkljub temu, da si iščete zaščite pri višjem drž. sodišču, kar tudi nam ugaja, boste želi plačilo za Vaše avstrijskanstvo.

Zelo bi nas razveselila vest, da se Vas postavlja pred preiskovalno ogleдалo, ter ob tej priliki zasliši vse ondodne nameščence, od ravnatelja, do zadnjega paznika.

Ob tej priliki naj se stavijo istim naslednja vprašanja:

- 1) Na kak način, da morajo sedaj opravljati isto službo 2—3 pazniki, katero je poprej opravljalo 5 vojakov in tedaj še pri boljši nočni razsvetljavi?
- 2) Koga in kolikokrat je gospoj Fischer med službo pošiljal kupiti greda-

liške vstopnice, na pošto, da celo po batico etc.?

3) Kdo je nosil Fischerjevim svirčam jedilne odpadke od moštva in kak obraz je istikrat napravil, ko mu je neka oseba pogledala v posodo, o kateri je trdil, da je napolnjena z vodo?

4) Koliko je paznik, ki je delal g. Fischerju obleko, dobil odškodnino za drž. sukanec?

5) Kolikokrat se pojavljajo na vratih viš. ravnatelja koši in jerbasi z darili raznih firm »hoch und deutsch«, katerim so g. Fischer s svojimi kaznjenci »stets zur Verfügung« (kakor se radi izražajo za zahvalo), za prejeta darila, dočim globoko čuteči narodnjak, ki tega ne pozna, naj dela sam na svojem posestvu, in če je tudi odvetnik, profesor itd. in

6) Kolikokrat je g. Fischer sploh trezen za videti v letu?

Toliko za danes.

Prihodnjico poroču nek gospod major, kot bivši predpostavljeni g. Fischerja, kar bo menda posebno dobro teknilo in še drugi.

Nekdanji Fischerjevi tlačanci.

Habsburgovske metode.

Bivši habsburgovski oficir, po mladi demokratov sedaj ravnatelj moške kaznilnice v Mariboru Julij Fischer, je započel proti podrejenim nameščencem, katere sumiči brez vsakršnih dokazov raznih proti njemu naperjenih prestopkov, gonjo, ki bi delala čast habsburgovskim persekucijam. Žrtve njegovega postopanja so baš najbolj narodnozavedni Slovenci, ki nočejo da bi še nadalje trpeli šopirjenje mariborskega vsenemštva. — Zadevo ima sedaj v roki poslanec tov. Brandner, ki bo šel stvari do dna. Ko se stvar razčisti in doprinesejo še nekateri dokazi, se bo z zadevo pečalo kazensko sodišče.

Poziv.

Vsi nekdanji vojniki in oficirji, ki so svoječasno služili pri mariborskem 26. domobranskem pešpolku pod poveljstvom nekdanjega oficirja Julija Fischer v Mariboru, ali pa so kot podrejeni vojniki drugače prišli z njim v osebne stike, naj blagovolijo eventualna dejstva glede njegovega postopanja napram Slovincem sporočiti tajništvu Narodno socialistične stranke v Ljubljani, Narodni dom.

Poročila z dežele.

Log pri Brezovici.

Zadnji »Lažiljub« se je obregnil ob naš občinski odbor, češ, da so v njem sami »komunisti« ali veri nasprotni ljudje. In zakaj so vsi občinski odborniki veri nasprotni ljudje? Zato ker so se odločno postavili na stališče, naj kaplan pobira prosto biro, ker ne gre, da bi se bira pobirala od revnih občanov prisilno, kot kak davek. Mi radi verjamemo, da se mora g. kaplan v »Domo-lažiljubu« radi tega razburjati in mu to prav damo. Povdariti pa moramo, da se je g. dopisnik očito lagal, ker zvija resnico in se je brani. Posebno na piki ima Štajerskega Zogarja in A. Malavašič-a. Teh dveh se je dopisnik zahrbtno lotil in se je pozabil podpisati, da bi se vedelo, kdo je tak vnet zagovornik g. kaplana. Pa ja ni g. kaplan sam napisal tistih vrstic? — Dišijo namreč zelo po pridigi in zato mislimo, kdo je pisec. Ložani ste čisto mirno brez skrbi in ste lahko ponosni na socialne ljudi, ki gledajo, da se vam že itak prazni žepi, še bolj ne izpraznijo. Kaplan naj si drugod išče plače, ne pa pri revežih. On naj revežem pomaga, ne pa nasprotno. Najlepši je pa konec »Domo-lažiljubovega« dopisa. Obrača se namreč na one dostojne ljudi, ki drže z brezverci, da pristopijo k g. kaplanovim podrepanikom. G. pisec, povejte kdo ste, da vam potem tudi mi povemo, kar vam gre. Nikar se pa ne skrivajte, če ravno — lažete.

Zagorje ob Savi.

Draginja narašča skokoma. Blago se draži v predalih trgovin. Meso goveje stane 36 kron kg, mleka ni za dobiti, krompirja ni, denarja ni niti za hrano. Obleko si more nabaviti samo kak odeluh ali lesni trgovec, pošter rudar, ki dela pod zemljo, ki je vedno v življenjski nevarnosti hodi v ponošeni obleki in v zadnjih čevljih ter se vprašuje, kje smo in kam plovemo.

Ko slišiš take in jednake resnične pomenke naših rudarjev, ko razkrivajo edem drugemu svojo revščino in bedo, moraš, če imaš le kaj pošterega čuta v sebi prokleti nezmožnost in slabo delo onih, ki so tako daleč zavozili in spravili v bedo na tisoče delavstva.

Ko čitamo v časopisih o pritožbah radi pomanjkanja stanovanj, se ne moremo vzdržati, da ne bi potožili javnosti o stanovanjskih razmerah v Zagorju.

Zasedena so že vsa stanovanja in luknje, podstrešni prostori in kleti v hišah navadnih manjših hišnih posestni-

kov. Tudi v rudniških hišah v delavskih stanovanjih ni koticčka praznega, pač pa imajo nekateri višji rud. funkcionarji dokaj prevelika stanovanja. (Mesto 17 kvadratnih metrov, domalega 70 kvadratnih metrov na osebo.)

Iz teh prevelikih stanovanj bi se dalo napraviti z majimi stroški več manjših s čemur bi bilo marsikateremu odpomaganu.

Nad 100 rudarjev oženjenih je vložilo prošnjo za rudniško stanovanje, a čakajo zaman, ker prostovoljno rudnik noče zidati stanovanj in višje oblasti nimajo iz nerazumljivih vzrokov nobene energije trboveljsko družbo v to prisiliti, da bi zidala potrebna stanovanja za one, ki ji s svojimi pridnimi rokami kopičijo milijone.

Tudi imamo v Zagorju večje hišne posestnike, ki se prištevajo k boljšim slojem (novo pečeni milijonarji, preje über zehntausend), ki imajo sicer prazne prostore, pa iz komoditete, ker se ne marajo ogibati delavskih družin ne oddajo teh prostorov v najem, temveč jih napolnijo s praznimi zaboji itd. samo, da jih ne more zasesti jugoslovanski proletarec.

Stanovanjska komisija je brez vsake moči in bodo kakor čujemo prisidniki odstopili, ter prepustili to delo okrajnemu glavarstvu v Litiji in Oddeku za socialno skrbstvo v Ljubljani.

Radeče.

Na občnem zboru krajevne organizacije NSS., ki se je vršil dne 2. svečana t. l., je bila sprejeta sledeča resolucija: »Zborovalci zbrani na občnem zboru k. o. v Radečah najodločneje protestirajo proti nameri vladnih oblasti, da se tukajšnja sodnija premesti v Trbovlje, odnosno v kak drug kraj.

Ker bi se Radečanom z premestitvijo sodnije napravljalo novih, dolgih, nepotrebnih potov in bi s tem izgubljali mnogo prepotrebne časa in ker so že izgubili davkarijo, ter bi jim s tem bila storjena že druga krivica, prosijo vse merodajne faktorje, predvsem pa gosp. pokrajinskega namestnika, da to premestitev prepreči in zagigura obstoj sodnije v Radečah.

Resolucija je bila poslana na pristojno mesto in upamo, da ne brezuspešno.

Radeče.

Tudi mi se moramo enkrat javno oglasiti in poročati kaj iz našega kraja. Da nam hočejo vzeti tukajšnje sodišče, smo že poročali na drugem kraju. Tu

Socialno gibanje.

Litija.

V zadnji številki smo poročali, da smo v mezdnem gibanju. Hvala bogu in narodno-socialni zvezi, da vam lahko javimo končno rešitev našega gibanja. V Ljubljani so se vršila pogajanja med NSZ in ravnateljstvom predilnice. Po hudem boju je izšla NSZ kot zmagovalka, pridobila je delavstvu povišek draginjskih doklad in sklenila novo kolektivno pogodbo. Delavci smo na našo zvezo lahko ponosni. Vabimo za to vse delavce naj pristopijo k NSZ in naj le tej zaupajo. Nar. soc. zveza nam je že parkrat pokazala, da dela le v dobrobit, le v interesu delavstva. — Zato vsi, ki ste narodni in čutite socialno, pridite med nas, pridite v naše vrste. Čim več bojevnikov — tem lažji boj. Narodno socialni zvezi se na tem mestu zahvaljujemo za uspešno intervencijo. Le tako naprej — delavstvo ve ceniti zasluge in se vas bo oklenilo. Iz NSZ bo zrasla mogočna organizacija, ki bo podrla današnjo kapitalistično kliko in ki bo priborila novo življenje — narodnemu delavcu.

Za civilne vojne invalide.

Ministrstvo za socialno politiko izdeluje pravilnik, po katerem bodo posebne komisije pregledale tudi take osebe, ki so postale invalidi vsled sovražnikovih činov (deportacije, nasilstva itd.) ki so postali invalidi vsled konfinacije ali internacije in ki so ponesrečili vsled sovražnih bomb, torpediranja, eksplozije itd. Prvi dve kategoriji civilnih invalidov dobe isto pokojnino z dvakratnimi dokladami, kakor vojni invalidi, dočim dobi zadnja kategorija le enkratno doklado.

Protestna skupščina javnih nameščencev.

Zveza javnih nameščencev je sklicala za 8. t. m. popoldne skupščino javnih nameščencev z dnevnim redom: protest vladi, ker še ni izplačala obetanega poviška prejemkov javnih nameščencev. Ljubljanska organizacija ima pa tako slabo vest, da si ne upa pred ljudi. Le počasi!

Strokovni vestnik.

TOVARIŠI VINIČARJI!

Pod kruto draginjo in nezadostno plačo stradamo in gladujemo mi in naša deca! Vkljub temu, da smo v lanskem letu pridržali našim vinogradnikom ogromni kapital (skoraj poldrugo milijardo kron) se nas nihče ne usmili s povišanjem plače. Vsi drugi stanovi so na boljšem, ker so organizirani. Mi pa smo brez organizacije, zato se nas izkorišča. Toda to se mora nehati! — Zato pojdemo vsi viničarji na naš shod, ki se vrši dne 19. svečana ob 10. uri dop. v Mariboru v prostorih restavracije »Maribor«, Grajski trg 1, da se poučimo in ustanovimo svojo strokovno stanovsko organizacijo, da pokažemo

celemu svetu, da hočemo tudi mi naše pravice! Vsak naj prinese ta listek s seboj. Pripravljalni odbor.

Naši viničarji.

Ga ni menda večjega reveža in trpina kot so ravno naši viničarji. Ta uboga para, ki pridela ob trgatvi vinogradnikom ogromne kapitale, ta uboga para mora na zimo gladovati skupno z nedolžno dečico. Če premislimo, da so vinogradniki imeli lansko leto nad poldrugo milijardo dobička, se moramo z grozo vprašati, zakaj taka beda med onimi, ki so ta kapital z lastnimi žulji skupaj znosili. Glavna napaka leži v tem, da so viničarji razkropljeni in ni-

majo še svoje lastne strokovno-stanovske organizacije. Če se bodo vsi viničarji strnili v eno organizacijo in bodo tako močno združeni skupno nastopili v lastnem interesu, je ni sile, ki se jim ne bi uklonila. Dokler bodo pa raztreseni, jih bo vsakdo izkoriščal in se bo njih beda pomnožila. Zato pa naj se vsi

viničarji vdeležijo viničarskega shoda, ki se vrši v nedeljo, dne 19. svečana ob 10. uri dopoldne v Mariboru, v prostorih restavracije »Maribor«. Viničarji! Vsi skupaj v stanovsko organizacijo! Vsi skupaj v boj za zboljšanje vaših razmer, za pobijanje vaše bede.

vahno delal za njo, kako bi jo skrbno in vztrajno vodil.

To sem se spomnil in napisal. Naj bodo te besedice tudi nekak mal spominček pok. br. Jošku Požarju, da bo današnja mladina vedela o njem, da bo vedela, da ima brata, ki spi sladko spanje v bratski Srbiji.

Našemu bratu Jošku Požarju bodi ohranjen med nami blag spomin. — Slava mu!

Iz stranke.

Podružnica NSZ v Zagorju ob Savi priredi v nedeljo 12. febr. 1922 veselico s plesom in srečelovom v dvorani sokolskega doma v Zagorju. Svira tamburaški zbor glasbenega društva. — Vabimo na veselico vse tovariše in tovaršice iz celega Posavja. — *Odbor.*

Radeče pri Zidanem mostu.

Na svečnico smo imeli pri nas občni zbor krajevne organizacije Nar. soc. stranke. Občnemu zboru, ki je bil lepo obiskan, je predsedoval tov. **Vozelj**. Po poročilih tajnika in blagajnika je bilo razvidno, da je organizacija v živahnem razvoju. Strankino načelstvo je zastopal tov. **Kravos**, ki je dal smernice za bodoče delo in poročal o današnji politični situaciji. Pri volitvah

je bil izvoljen sledeči novi odbor: predsednik tov. **Ivan Oblak**; tajnik tov. **Joško Vozelj**; blagajnik tov. **Collautti**; odborniki: tov. **A. Pohar**, **Simon Jane**, **I. Jazbec**, **I. Vrančnik**, zaupniki: za **Gorelce** tov. **Skoporc** in **Zidar**, za **Vr-kovo** tov. **Burkele** in za **Žebnik** tov. **Kumelj**.

Novi odbor je že pričel z agilnim delovanjem. Mi mu želimo pri delu mnogo uspeha in ga vabimo, naj pri delu vztraja in sledi začrtano pot.

H koncu je poročal tov. **Vozelj** še o tem, da se hoče sodnijo v Radečah premestiti. Tozadevno se je sprejela resolucija, ki je bila dostavljena kompetentni oblasti. Resolucijo prinašamo na drugem mestu.

Naša mladina.

Dramatični odsek »Bratstva«.

V soboto 10. t. m. se vrši ponavljajna vaja »Školskega nadzornika«. Vsi sodelujoči naj pridejo gotovo in točno. Vaje naj se udeležijo tudi ostali člani. Po vaji članski pogovor. Načelnik. **Izobraževalno društvo »Bratstvo«** je minulo soboto zvečer priredilo v celjskem Narodnem domu dobro uspelo plesno veselico, pri kateri je sviral društveni tamburaški zbor. Zabava je bila domača in neprisljuna in je popolnoma zadovoljila obiskovalce.

Naša nada.

V rokah imam zadnjo številko »Nove Pravde« in z veseljem berem poročilo o svetosavski proslavi, katero je priredila naša mladina — naša nada. Istotako berem tudi, da je naša mladina — naša nada priredila v Celju štiridejanko »Testament«. Naša mladina, naše »Bratstvo« se je v zadnjem času oživelo. In kakor hitro se je oživelo, tako hitro je želo prve uspehe. Dobra volja naše mladine je trajna in zato sem trdno prepričan, da bo naša mladina žela še več uspehov. »Bratstvo« se pripravlja na polet v Celje. Pripravlja se, da poleti med brate Celjane in da se tam položi temelj novemu delu — temelj do novih uspehov. Ta polet naše mladine v Celje že v naprej pozdravljam. Pozdravljam, ker vidim v tem nov uspeh. Zato se danes oglašam, da povem naši mladini — naši nadi eno: Mladina! Tvoja pot je težka in trnjeva. Tvoj končni cilj je krasen. Tvoja pot pa je Tebi lahko čisto lahka, če si na isto vzameš mnogo dobre volje in vztrajnosti. Dobra volja in vztrajnost privedeta našo mladino do končnega cilja. Kar bode naša nada pričela, naj prične z dobro voljo in naj dovrši z vztrajnostjo. Le, če bo računala s temi faktorji, ji bo pot lahka. Polet »Bratstva« v Celje bodi še enkrat toplo pozdravljen in želim obilo uspehov. Na pot vzemite mnogo dobre volje in vztrajnosti. V delu, v resnem delu je spas. Mladina — narodno-socialistična mladina na delo!

Star delavec.

† **Joško Požar.**

Ko sem zadnje čase gledal novo življenje v naši narodno-socialistični mladini, sem se nehote spomnil nekoliko nazaj. Bilo je leta 1912, ko je v Trstu začelo prvo življenje narodnega socializma. Bil je postavljen prvi temelj mladinske organizacije narodno-socialistične. Takratni prvi voditelj mladine je bil živahen akademik brat **Joško Požar**. On je s pomočjo par agilnih sobratov, med njimi tudi današnji nar. posl. **Brandner**, ustanovil mladinsko organizacijo. On je krog sebe zbral nado naroda in jo vodil.

In ko gledam današnje živahno vrvenje naše mladine, gledam v duhu tudi ono vrvenje naše tržaške mladine. Pod vodstvom br. **Joška** so se vršila predavanja, poučni tečajji, debate, izleti itd. Koliko živahnosti, koliko resnega dela je bilo tam. In koliko naš nam je takratna mladina dajala. Pa tudi mladina je zidala visoko stavbo v bodočnosti, imela je vse polno načrtov in novih, čistejših idej. Toda vse nade, vsi načrti in cela stavba se je podrla. Takoj ob začetku vojne je bil poklican pod orožje br. **Joško Požar**. Z njim so odšla vsa srca tržaške nar. soc. mladine. Br. **Joško Požar** je sledil poti, ki si jo je takratna mladina začrtala. Takratna mladina je občutila težo robstva in je bila zato revolucionarna, bila je antimilitaristična. Br. **Joško** je takoj ob prihodu na srbsko fronto prebežal k bratom Srbom.

Tržaška mladina je za njim izgubila vsako sled. Sredi vojske se je pa raznesel glas, ki je presunil vso nar. soc. mladino.

Naš prvi predsednik, naš neumorni prvi delavec na nar. socialističnem polju je umrl v bratski zemlji, v svobodni Srbiji. Zaplakala so mlada srca in ohranila večen spomin prvemu boritelju narodno-socialistične mladine... Davno je že to, spomnil sem se tega, gledajoč vrvenje naše mladine in razmišljajoč, kako bi se pok. br. **Joško** vrtil med današnjo mladino, kako bi ži-

Razno.

* **Moška lepota.** Nikjer na svetu se ne govori toliko o lepoti kakor na Angleškem. Zadnji čas se bavijo specijelno z vprašanjem moške lepote. So li moški postali lepi ali ne? Mnenja so različna, ker je to težak problem, ki še ni rešen. Neki gledališki kritik ugotavlja, da ni več lepih igralcev, katerih slava je obstojala samo v njihovi lepoti, polagoma izginja. — Lep igralec je bil nekda v milosti pri ženskah, ki so noč in dan sanjale o lepem fantu. Tudi danes sanja nežni spol o igralcih, katere naravnost obožava. Toda ti igralci ni, da bi morali biti lepi, samo da so interesantni. Okus krasotic se je torej izpremenil. Nekdanji lepi igralec nima več sreče. Od moških se zahteva sedaj, da so možati in močni, pa če so tudi grdi.

* **Koliko prebivalcev šteje Japonska.** Anglež **Russel** trdi, da ima Japonska več prebivalcev kakor Zedinjene države v Ameriki. Zedinjene države štejejo (brez Filipin) 105 milijonov, Japonska pa 123.500.000, od katerih pride na Japonsko samo 56 milijonov, ostanek pa na Formoso, Koreo, Sahalin, Mandžursko in Sangtung. Strah Zedinjenih držav pred Japonsko torej ni brez vzroka in ekspanzija Japonske v Tihem oceanu je vedno močnejša.

* **Najstarejši človek na svetu.** Te dni je prišel v Pariz najstarejši človek na svetu. Turek **Džuro Siemdin**. Ta mož šteje 146 let, kar se je dokazalo iz njegovih dokumentov. Kljub svoji visoki starosti je starec še čil, jasnega pogleda, pa prožne hoje ter zajaha konja brez tuje pomoči.

* **Študentovski odnosi v sovjetski Rusiji.** »Krasnaja Gazeta« piše o razmerah ruskih študentov med drugim tudi to-le: Učilnice so prazne, študentje trtijo poslednje moči po pristaniščih pri nakladanju in razkladanju blaga. O prodaji knjig visokošolcem ni niti govora. Srečni so med njimi oni, kateri imajo stike z inozemstvom, odkoder dobivajo pošiljke, ali velika večina trpi pomanjkanje. Socialna preskrba je smešno pičila; nekateri dobivajo 5 in pol tisoč na mesec, drugi pa tri in pol tisoč. Kaj čuda potem, da dijaštvo ne hodi k predavanjem, ampak na delo v pristanišča. Saj stane funt hleba 3 do 4000 rubljev.

* **Kako in zakaj so se Slovaki tako izseljevali?** Od l. 1901. se je izselilo v Ameriko več ko 400.000 Slovkov. — Vzrok izseljevanja je bila zlasti kivična razdelitev zemlje. V bivši Ogrski so bile razmere žalostne; mali kmetje, ki so tvorili polovico vsega prebivalstva, so imeli samo 5 odstotkov zemlje, a veleposestniki, ki so tvorili 0.16 odstot. vsega prebivalstva, so imeli razen gozdov in pašnikov, več ko 30 odstotkov polja.

IZJAVA.

Uredništvo »Nove Pravde« izjavlja kategorično, da višji paznik moške karnitice v Mariboru g. **Marko Pegan** ni pisec dopisa: »Kar čez noč postal Slovenec«, priobčenega v »Novi Praviteljštev. 3 z dne 21. jan. 1922. Imenovan gospod je uredništvu doslej sploh nepoznoma neznan in ni postal doslej uredništvu sploh še v nobeni zadevi nikako pismene ali ustmene informacije.

Uredništvo »Nove Pravde.«

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik **Vladimir Kravos**.

F. P. ZAJEC, optik

Ljubljana
zaloga očal, ščipalcev, ur, zlatnine, srebrnine, itd.

Žepne, stenske, nihalne, kuhinjske ure, zlatno in srebrnino kučite najceneje pri trvditi **IVAN PARIŽ**, Ljubljana, Stari trg 20.

A. KASSIG, Ljubljana, Židovska ulica.

Zaloga uniformskih potrebščin, kozuhovine in razne krzne. Krznarnica in izdelovanje čepic. Nakup kož od divjačine Kozuhovina, obleka, preproge itd se sprejemajo čez poletje v shrambo.

41/2/0 po dogovoru tudi več, obrestuje hranilne vloge

Jugoslovanska hranilnica in

posojilnica v Celju

Gospoška ulica št. 7 (Hotel Balkan).

Posojila pod ugodnimi pogoji.

Eskomptiranje povzetij.

M. Kuštrin
Ljubljana.

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilsko pnevmatike. Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne »Walter Martin«. Na razpologo je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2. Telefon št. 588. Brzjavci: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice:

Ljubljana, Dunajska cesta 20. Telefon št. 470.

Maribor, Jurčičeva ulica 9. Telefon št. 133.

Beograd, Knez Mihajlova ulica št. 3.

Zaloga čevljev

lastnega izdelka

DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR

komisijska zaloga pri **Betki Ločnik**, Gospoška ulica 14.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50 v (lastnem poslopiju).

Brzjavke: Kredit Ljubljana

Telefon št. 40, 457 in št. 548

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.